

AVIZ CONSULTATIV Nr.1 din 6 iulie 2012

privind propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României, domnul Traian Băsescu

Publicată în Monitorul Oficial nr.456 din 06.07.2012

Prin Adresa nr.1/1.023/VZ din 5 iulie 2012, cele două Camere ale Parlamentului României au solicitat Curții Constituționale,

În temeiul dispozițiilor art.95 și art.146 lit.h) din Constituția României, ale art.42 și 43 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, precum și ale art.67 și 68 din Regulamentul ședințelor comune ale Camerei Deputaților și Senatului, ca, până pe data de 6 iulie 2012, ora 12, să emită avizul consultativ cu privire la propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României, domnul Traian Băsescu.

Adresa a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.4.617 din 5 iulie 2012, formând obiectul Dosarului nr.1.200H/2012, împreună cu următoarele documente:

- propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României, domnul Traian Băsescu, inițiată de 154 de deputați și senatori;

- scrisoarea transmisă Președintelui României de către președinții celor două Camere ale Parlamentului la data de 4 iulie 2012, prin care i se aduce la cunoștință depunerea propunerii de suspendare din funcție și este înștiințat asupra datei ședinței comune a celor două Camere din 5 iulie 2012, ora 10, pe a cărei ordine de zi a fost înscrisă cererea de suspendare;

- stenograma ședinței comune a Camerei Deputaților și a Senatului din data de 5 iulie 2012.

Analizând cererile de intervenție depuse la dosar, Curtea, deliberând, respinge cererile formulate.

Examinând propunerea de suspendare a domnului Traian Băsescu din funcția de Președinte al României, punctul de vedere comunicat de Președintele României și celelalte documente menționate mai sus, Curtea Constituțională constată următoarele:

1.Textele din Constituția României care, potrivit propunerii de suspendare din funcție, au fost încălcate prin faptele grave săvârșite de Președintele României, domnul Traian Băsescu, sunt următoarele: art.1 alin.(3), (4) și (5) - Statul român; art.8 - Pluralismul și partidele politice; art.16 - Egalitatea în drepturi; art.21 - Accesul liber la justiție; art.23 alin.(3) - Libertatea individuală; art.34 - Dreptul la ocrotirea sănătății; art.47 alin.(2) - Nivelul de trai; art.77 - Promulgarea legii; art.80 - Rolul Președintelui; art.82 alin.(2) - Validarea mandatului și depunerea jurământului; art.84 - Incompatibilități și imunități; art.102 - Rolul și structura Guvernului; art.134 alin.(2) - Atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii; art.142 alin.(2) - Structura Curții Constituționale; art.147 - Deciziile Curții Constituționale; art.150 alin.(1) - Inițiativa revizuirii Constituției.

2.Art.95 alin.(1) din Legea fundamentală prevede că Președintele României poate fi suspendat din funcție *"în cazul săvârșirii unor fapte grave prin care încalcă prevederile Constituției"*.

Întrucât textul constituțional nu definește noțiunea de "fapte grave", pentru a statua dacă sunt îndeplinite condițiile pentru suspendarea din funcție a Președintelui României, Curtea Constituțională, prin Avizul consultativ nr.1 din 5 aprilie 2007 privind propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României, domnul Traian Băsescu, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.258 din 18 aprilie 2007, a statuat că "Este evident că o faptă, adică o acțiune sau inacțiune, prin care se încalcă prevederile Constituției, este gravă prin raportare chiar la obiectul încălcării. În reglementarea procedurii de suspendare din funcție a Președintelui României, Constituția nu se rezumă însă la acest înțeles căci, dacă ar fi așa, expresia «fapte grave» nu ar avea sens. Analizând distincția cuprinsă în textul citat și luând în considerare faptul că Legea fundamentală este un act juridic normativ, Curtea Constituțională constată că nu orice faptă de încălcare a prevederilor Constituției poate justifica suspendarea din funcție a Președintelui României, ci numai «fapte grave», cu înțelesul complex pe care această noțiune îl

are în știința și în practica dreptului. Din punct de vedere juridic, gravitatea unei fapte se apreciază în raport cu valoarea pe care o vatămă, precum și cu urmările sale dăunătoare, produse sau potențiale, cu mijloacele folosite, cu persoana autorului faptei și, nu în ultimul rând, cu poziția subiectivă a acestuia, cu scopul în care a săvârșit fapta. Aplicând aceste criterii la faptele de încălcare a ordinii juridice constituționale la care se referă art.95 alin.(1) din Legea fundamentală, Curtea reține că pot fi considerate fapte grave de încălcare a prevederilor Constituției actele de decizie sau sustragerea de la îndeplinirea unor acte de decizie obligatorii, prin care Președintele României ar împiedica funcționarea autorităților publice, ar suprima sau ar restrânge drepturile și libertățile cetățenilor, ar tulbura ordinea constituțională ori ar urmări schimbarea ordinii constituționale sau alte fapte de aceeași natură care ar avea sau ar putea avea efecte similare."

3. Propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României, domnul Traian Băsescu, este structurată în preambul și în 7 capitole reprezentând motivele propunerii de suspendare, în care sunt prezentate mai multe încălcări sau categorii de încălcări ale prevederilor Constituției.

3.1. În preambulul propunerii de suspendare din funcție se susține că, „începând cu 6 decembrie 2009, democrația și statul de drept au cunoscut un puternic proces de erodare, de substituie a instituțiilor statului de drept prevăzute de Constituția României, ajungându-se ca voința și acțiunea politică să fie concentrate în mod discreționar și neconstituțional în mâna unui singur om - Președintele țării", care "a ajuns să dicteze puterii executive, puterii legislative și celei judecătorești, ceea ce reprezintă un grav derapaj de la principiile fundamentale ale Constituției României".

Totodată, se susține că "în aceste condiții, instituțiile statului democratic, așa cum sunt ele definite în Constituția României, în baza principiului separației puterilor în stat, au fost puse în imposibilitatea practică de a mai funcționa. Majoritatea deciziilor politice majore din ultimii 3 ani au fost luate în afara cadrului de funcționare democratică a statului și împotriva voinței poporului. Se poate spune că spiritul Constituției și principiile statului de drept au fost încălcate odată cu formarea Guvernului condus de Emil Boc. Acesta a fost investit pe baza voturilor date de parlamentari aduși de partea puterii prin practici legate de corupția politică. De asemenea, încălcarea spiritului Constituției a continuat cu fiecare dintre legile cu impact major asupra societății românești, trecute prin Legislativ prin procedura angajării răspunderii Guvernului cu consecințe catastrofale pentru societatea românească.

Consecințele acestor acte politice au fost nu doar deteriorarea funcționării instituțiilor democratice ale statului, până la punerea sub semnul întrebării a existenței statului de drept, dar și deteriorarea gravă a nivelului de trai al populației, extinderea sărăciei, falimentul a sute de mii de societăți comerciale, erodarea gravă a capitalului românesc și disoluția clasei de mijloc.

În fapt, statul român a încetat să-și îndeplinească o parte dintre funcțiile sale fundamentale precum asigurarea asistenței medicale, a învățământului, a ordinii publice, asigurarea unui nivel minim de trai pentru categoriile sociale defavorizate. Majoritatea legilor promovate de Executiv prin procedura de angajare a răspunderii în fața Parlamentului au fost greșit concepute și aplicate, Guvernul Boc fiind nevoit să-și angajeze răspunderea de mai multe ori pentru legi care reglementează același domeniu tocmai pentru că actele normative adoptate inițial de Partidul Democrat Liberal se dovedeau eronate (de exemplu, în materia salarizării bugetarilor au fost angajări de răspundere în decembrie 2009, iunie 2010, decembrie 2010). De la Palatul Cotroceni Președintele a dictat atât forma, cât și modalitatea de adoptare a legii, menite să ducă la evitarea procesului democratic, de dezbatere legislativă în Parlament.

Din acest haos legislativ declanșat de regimul patronat de Președintele Băsescu au izvorât circumstanțele care au permis declanșarea a nenumărate litigii în justiție în materia salarizării bugetarilor, litigii pierdute, în general, de statul român.

Analiza evenimentelor politice din ultimii 3 ani arată că cel care a generat, conceput și întreținut procesul de alterare a statului democratic a fost Președintele Traian Băsescu.

În ciuda faptului că în Constituție se prevede că Președintele are rolul de mediator între puterile statului în vederea asigurării unei bune funcționări a autorităților publice, Traian Băsescu, în numele ideologiei politice a «președintelui jucător», și-a asumat în mod direct conducerea instituțiilor statului, fiind direct responsabil de majoritatea deciziilor care au dus la prăbușirea funcționării instituțiilor statului român, la adâncirea crizei economice, la impasul actual al statului de drept și la punerea în pericol a înseși principiilor fundamentale de funcționare ale statului

democratic. Acțiunile președintelui au venit să încalce principiul separației puterilor în stat, având o atitudine de sfidare și denigrare a instituțiilor statului, prin excesul de autoritate manifestat public.

Acțiunile fățișe ale Președintelui Traian Băsescu, care și-a asumat în mod deschis, neechivoc, rolul de prim-ministru și de președinte *de facto* al Partidului Democrat Liberal și care a încercat să domine și să subordoneze Legislativul și puterea judecătorească, ridică grave probleme de ordin politic și juridic.

Nu există o altă cale prin care Președintele să răspundă pentru acțiunile sale decât referendumul popular în condițiile art.95 din Constituție."

De asemenea, se arată în preambulul propunerii de suspendare din funcție a Președintelui României că, "potrivit Constituției României, Guvernul, aflat sub controlul Parlamentului - organul reprezentativ suprem al poporului român -, asigură realizarea politicii interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice (art.102).

Guvernul este supus controlului parlamentar prin instrumente democratice precum moțiunile, întrebările, interpelările, comisiile de anchetă, dezbaterile parlamentare. În schimb, Constituția îi dă Președintelui un rol important, președintele neputând fi demis decât prin vot popular direct pentru că el nu are un rol Executiv direct.

Acesta este motivul pentru care substituirea Președintelui în rolul prim-ministrului și în atribuțiile Guvernului trebuie privită ca fiind o încălcare gravă a Constituției, pentru că președintele, spre deosebire de primul-ministru, nu răspunde pentru faptele sale în fața Parlamentului, decât prin procedura suspendării/demiterii, cu alte cuvinte scapă controlului obișnuit, reciproc, democratic, al puterilor în stat. Din acest motiv, documentul de față va insista în mod deosebit asupra acestui tip de încălcare a Constituției de către Traian Băsescu."

Astfel, "în condițiile în care acțiunile Președintelui României sunt extrem de grave și de natură să pună în pericol funcționarea instituțiilor statului, semnatarii propunerii de suspendare din funcție a Președintelui României, senatori și deputați, consideră că se impune convocarea cât mai rapidă a unui referendum popular prin care românii să aibă posibilitatea de a spune în mod direct, prin vot, dacă sunt de acord cu acțiunile lui Traian Băsescu și cu politicile inițiate și impuse de acesta, prin încălcarea prevederilor constituționale cu privire la rolul instituțiilor în statul democratic.

Referendumul popular este necesar pentru că există o listă importantă de încălcări ale Constituției. În același timp, el trebuie să fie privit și în raport cu consecințele extrem de grave ale acestor încălcări de către Președintele României întregul dezastru economic și administrativ generat de Guvernul Emil Boc poate fi atribuit, în fapt, acțiunilor lui Traian Băsescu aflate în afara cadrului constituțional.

Acest fapt este cu atât mai important cu cât abaterile regulate de la litera și spiritul Constituției, săvârșite în exercițiul mandatului, care prin conținutul și consecințele lor pot fi calificate drept încălcări grave ale legii fundamentale, dau motive suficiente pentru a ne convinge de necesitatea suspendării din funcție a Președintelui României, Traian Băsescu, în sensul prevederilor art.95 alin.(1) din Constituția României."

Cu privire la aceste susțineri cuprinse în preambulul propunerii de suspendare din funcție a Președintelui României, Curtea constată că acestea nu precizează elementele necesare identificării și caracterizării faptelor de încălcare a Constituției și nici dovezile pe care se sprijină imputările, astfel încât urmează să fie analizate motivele cuprinse în cele 7 capitole ale propunerii de suspendare.

În acest sens, Curtea va avea în vedere următoarele dispoziții din Legea fundamentală, privind rolul, funcțiile și atribuțiile Președintelui României în relațiile lui cu autoritățile publice: art.63 alin.(3) - Durata mandatului parlamentarilor; art.65 alin.(2) lit.a) și lit.h) - Ședințele Camerelor; art.66 alin.(2) - Sesiuni; art.77 - Promulgarea legii; art.85 - Numirea Guvernului; art.87 - Participarea la ședințele Guvernului; art.89 alin.(1) - Dizolvarea Parlamentului; art.90 - Referendumul; art.91 - Atribuții în domeniul politicii externe; art.92 - Atribuții în domeniul apărării; art.94 - Alte atribuții; art.103 alin.(1) - Investiția; art.104 alin.(1) - Jurământul de credință; art.107 alin.(3) - Primul-ministru; art.109 alin.(2) - Răspunderea membrilor Guvernului; art.125 alin.(1) - Statutul judecătorilor; art.133 alin.(6) - Rolul și structura Consiliului Superior al Magistraturii; art.134 alin.(1) - Atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii; art.146 lit.a) și e) -

Atribuțiile Curții Constituționale; art.148 alin.(4) - Integrarea în Uniunea Europeană; art.150 alin.(1) - Inițiativa revizuirii Constituției.

Astfel cum a statuat Curtea Constituțională prin Avizul consultativ nr.1 din 5 aprilie 2007, din aceste prevederi constituționale rezultă că Președintele României "are atribuții importante în procesul de constituire a Guvernului și a altor autorități publice, în procesul legislativ, în domeniul politicii externe, în domeniul apărării naționale, la garantarea independenței justiției. Totodată, potrivit art.80 alin.(1) din Constituție, Președintele României este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării, iar, potrivit alin.(2) al aceluiași articol, are rolul de a veghea la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice și exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate. Prerogativele constituționale ca și legitimitatea democratică pe care i-o conferă alegerea lui de către electoratul întregii țări îi impun Președintelui României să aibă un rol activ, prezența lui în viața politică neputând fi rezumată la un exercițiu simbolic și protocolar. Funcțiile de garanție și de veghe consacrate în art.80 alin.(1) din Constituție implică prin definiție observarea atentă a existenței și funcționării statului, supravegherea vigilentă a modului în care acționează actorii vieții publice - autoritățile publice, organizațiile legitimate de Constituție, societatea civilă - și a respectării principiilor și normelor stabilite prin Constituție, apărarea valorilor consacrate în Legea fundamentală."

De asemenea, prin același act, Curtea a constatat că "Președintele României poate, în virtutea prerogativelor și a legitimității sale, să exprime opinii și opțiuni politice, să formuleze observații și critici cu privire la funcționarea autorităților publice și a exponenților acestora, să propună reforme sau măsuri pe care le apreciază dezirabile interesului național. Opiniile, observațiile, preferințele sau cererile Președintelui nu au însă un caracter decizional și nu produc efecte juridice, autoritățile publice rămânând exclusiv responsabile pentru însușirea acestora ca și pentru ignorarea lor. În orice caz, exercitarea de către Președinte a unui rol activ în viața politică și socială a țării nu poate fi caracterizată ca un comportament contrar Constituției."

3.2.La capitolul I din propunerea de suspendare se susține că "Președintele a uzurpat rolul prim-ministrului și s-a substituit în atribuțiile constituționale ale Guvernului."

Astfel, "prin comportamentul său politic, Președintele promovează o stare continuă de încălcare a cadrului constituțional, s-a substituit rolului Guvernului în luarea deciziilor economice și sociale și a exercitat atribuțiile specifice funcției de prim-ministru, prin încălcarea gravă a Constituției.

Acțiunile Președintelui au generat măsuri economico-sociale ce au vizat categoriile sociale vulnerabile, cum ar fi pensionarii și copiii. Traian Băsescu a contribuit la agravarea problemelor acestor categorii atunci când a susținut cu încredințare tăierea sau impozitarea pensiilor sau atunci când a vrut să fie "mai dur", așa cum chiar el însuși aprecia în anunțul referitor la neplata alocațiilor pentru copii, la 8 decembrie 2010: *«În orice caz, în ultima vreme am observat că România nu mai are femei, are mămici. Toată țara asta a devenit o țară de mămiciuțe și bebeluși.»*

De asemenea, autorii propunerii de suspendare susțin că "transformarea Președintelui într-un prim-ministru a fost asumată în mod deschis de Traian Băsescu. Astfel, deși multe dintre actele publice au purtat semnătura lui Emil Boc sau a reprezentanților altor instituții, ele sunt rezultatul voinței personale a lui Traian Băsescu: *«Iar în ceea ce privește principalele axe pe care Guvernul și delegația Fondului vor discuta în continuare vi le pot prezenta și mi le asum și eu ca soluții, alături de Guvern. În primul rând este vorba de reducerea fondului de salarii pentru tot aparatul bugetar din România, cu 25%, iar până la sfârșitul anului, șefii de instituții au obligația să-și facă selecția, să-i aleagă pe cei mai buni și nu clientela politică, în așa fel încât în anul 2011, menținându-se anvelopa salarială și în speranța creșterii economiei, salariile să poată reveni la cele pe care le au acum. Această măsură trebuie luată de la 1 iunie. De asemenea, în ceea ce privește pensiile, Guvernul își va menține transferul de 1,7 miliarde euro la fondul de pensii, dar pentru a acoperi pensiile la nivelul actual - și numeric, și nivel de plată - ar mai trebui încă circa 500 de milioane de euro, care nu există, acești bani nu există. Ca atare, este previzibilă o reducere a pensiilor cu 15%.»*

6 mai 2010

«Soluția pe care eu și Guvernul am propus-o românilor este o soluție care reflectă ceea ce poate România acum și o alternativă la creșterea rapidă a gradului de îndatorare a țării.»

11 mai 2010

«Știu foarte bine că nici eu, nici Guvernul, nici majoritatea parlamentară nu am luat aceste măsuri cu plăcere, dimpotrivă, le-am luat cu gândul la cei care sunt afectați de măsurile de reducere a veniturilor.»

6 februarie 2011

«De aceea, am stabilit împreună cu guvernatorul, cu primul - ministru, cu ministrul de finanțe că această sumă, dacă este ținută la dispoziția României pentru o situație de criză neprevăzută, este acoperitoare pentru a evita un derapaj generat de ce s-ar întâmpla în alte țări, în Uniunea Europeană sau în regiune.»

6 februarie 2011

«Legea trebuie adoptată acum, pentru că prima generație care intră pe noua legislație în școală trebuie să aibă cărți adaptate la noul sistem de educație, spații adaptate, dascăli pregătiți, reorientați. Ori, opțiunea mea și opțiunea exprimată și de Alianță a fost că această lege trebuie să treacă înainte de sfârșitul acestui an.»

14 decembrie 2010

«Că diagnosticul Comisiei Prezidențiale corespunde cu evaluările pe care le avem, făcute de organisme ONU, asta arată că opțiunea mea de a schimba legea educației a fost o opțiune corectă.»

14 decembrie 2010

«Opțiunea mea este pentru un acord de precauție. Acel "precautionary agreement" cu Fondul, cu Uniunea Europeană și cu Banca Mondială, dar, care de data aceasta să nu mai aibă ca obiectiv centura de siguranță.»

14 decembrie 2010"

Autorii propunerii de suspendare din funcție a Președintelui României mai susțin că "sunt nenumărate situațiile în care Președintele a acționat în calitate de prim-ministru, asumându-și măsuri precum elaborarea unei noi legi a educației sau reducerea salariilor și a pensiilor. Alteori, Președintele a dat ordine precise Guvernului Boc (trebuie să nu se mai plătească arieratele la medicamente etc.). De fiecare dată «punctele de vedere» ale Președintelui au devenit literă de lege în România.

O altă situație apare în momentul în care președintele a reunit grupuri ad-hoc pentru discutarea unor probleme care, potrivit Constituției, sunt în competența unor structuri guvernamentale, așa cum a fost cazul în ianuarie 2011, în legătură cu pensiile militarilor. Atunci a avut loc o reuniune a unui grup de lucru al președintelui care a decis în mod direct ce trebuie să facă Guvernul pentru a ieși dintr-un anumit blocaj administrativ (să dea o ordonanță, o hotărâre de Guvern etc.).

Cea mai gravă însă a fost situația generată de anunțul președintelui din mai 2010 referitoare la reducerea salariilor și a pensiilor. În acel caz nu numai că Președintele s-a substituit Executivului, dar măsurile anunțate de acesta s-au dovedit a fi neconstituționale, cel puțin în ceea ce privește reducerea pensiilor. Astfel, cel puțin în cazul concret enunțat, Președintele a acționat în mod direct, a cerut Guvernului să implementeze anumite măsuri, Emil Boc a ascultat, dar măsurile s-au dovedit a fi neconstituționale. Este evident că ne-am aflat în fața unei situații de o gravitate deosebită, iar președintele nu se poate sustrage de la răspunderea sa directă: a ordonat Guvernului să acționeze în afara cadrului constituțional. Mai mult, măsurile impuse de președinte au avut consecințe economice și sociale extrem de grave: aruncarea în sărăcie a numeroși cetățeni români."

Referitor la aceste susțineri, Curtea reține că, potrivit art.102 alin.(1) din Constituție, Guvernul "asigură realizarea politicii și interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice", iar, potrivit art.80 din Constituție, "(1) Președintele României reprezintă statul român și este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării.

(2)Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, Președintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate."

Faptul că Președintele României, prin comportamentul său politic, și-a asumat public inițiativa luării unor măsuri economico-sociale, înainte ca acestea să fie adoptate de către Guvern, prin asumarea răspunderii, poate fi reținut ca o încercare de a diminua rolul și atribuțiile primului ministru.

De aceea, această atitudine imputată domnului Traian Băsescu nu poate fi încadrată în conceptul "opinii și opțiuni politice", astfel cum acesta a fost stabilit de Curtea Constituțională prin Avizul consultativ nr.1 din 5 aprilie 2007, potrivit căruia Președintele României poate, în virtutea prerogativelor și a legitimității sale, să exprime, să formuleze observații și critici cu privire la funcționarea autorităților publice și a exponenților acestora.

3.3.La capitolul II din propunerea de suspendare se susține că "Președintele a încălcat în mod repetat drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor prevăzute în Constituție."

În acest sens, se arată că "Prin declarațiile susținute în spațiul public care contravin cu rolul și conduita unui președinte, Traian Băsescu a încălcat, în mod voit, drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor prevăzute în Constituție la art.23 pct.3 [...]. Cu toate acestea președintele României a anunțat pe toate canalele media că în 2012 statul nu va crește salariile la nivelul de dinaintea reducerii cu 25% a acestora, cu toate că judecătorii Curții Constituționale au stabilit că începând cu 1 ianuarie 2011, quantumul salariilor trebuie să revină la nivelul anterior adoptării acestor măsuri de diminuare. Atât faptul că a anunțat măsurile de austeritate în 2010, cât faptul că acestea se vor perpetua și pe parcursul anului 2012, reprezintă un gest imens de iresponsabilitate și o depășire fățișă a rolului și atribuțiilor sale prevăzute de Constituție.

Mai mult, Traian Băsescu a susținut în data de 19 septembrie 2011 faptul că 4,2 milioane de salariați nu pot susține 4,9 milioane de pensionari

«4,2 milioane de salariați nu pot susține pensiile a 4,9 milioane de pensionari», a spus președintele, la ceremonia depunerii jurământului de către noul ministru al muncii, Sulfina Barbu.

Astfel, se dovedește din nou că Președintele este un factor potențator al unui conflict social între forța de muncă activă și pensionari.

Pensionarii sunt cei care au contribuit și care acum trebuie să beneficieze de sistemul public de pensii.

Dreptul la pensie și la quantumul acesteia este garantat de Constituția României, care prevede, în mod expres, la art.47 alin.(2) dreptul la pensie, ca drept fundamental [...].

Curtea Constituțională a constatat în iunie 2010, când a fost sesizată cu privire la neconstituționalitatea «tentativei» de diminuare cu 15% a pensiilor, că dreptul la pensie este un drept preconstituit încă din perioada activă a vieții individului, astfel că Președintele, în loc să creeze un fals vinovat al situației dezastruoase prin care trece România, în persoana pensionarului care a muncit și care și-a câștigat în mod cinstit dreptul de a beneficia de o pensie, oricum foarte mică, ar fi trebuit să medieze între stat și societate așa cum este prevăzut în Constituție la art.80 alin.(2).

Președintele ar fi trebuit să recomande găsirea unor soluții pentru crearea de noi locuri de muncă în loc să se lamenteze de numărul pensionarilor în plată. Este de notorietate că Președintele desconsideră această clasă socială "asistată social", după cum o considera domnia sa.

«Sprijinul» Președintelui pentru pensionari și pentru salariați deopotrivă s-a evidențiat în 2010, când a susținut tăierea pensiilor și a salariilor.

Comportamentul Președintelui este unul neconstituțional, încălcând prevederile art.80 alin.(2) din Constituție [...], întrucât el se erijează într-o autoritate care emite judecăți de valoare contrare prerogativelor constituționale de mediere între stat și societate.

Președintele nu trebuie să aștepte ivirea unui conflict pentru medierea lui, ci trebuie să prevină asemenea situații."

De asemenea, se susține în propunerea de suspendare că Președintele României a adresat "insulte repetate la adresa comunității rome". În acest sens, se arată că "în anul 2007 Traian Băsescu a fost sancționat de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD) pentru declarațiile sale referitoare la comunitatea romă. Ceea ce este extrem de grav este însă recidiva, în 18 octombrie 2011, Președintele Traian Băsescu primind alte două avertismente din partea CNCD, dintre care unul pentru declarațiile sale jignitoare la adresa oamenilor cu dezabilități, iar alta pentru noi declarații ofensatoare la adresa comunității rome.

Astfel, recidiva demonstrează că atitudinea lui Traian Băsescu este uneori guvernată de rasism și xenofobie, incompatibile cu calitatea de președinte a unui stat membru a UE și cu Constituția României. De altfel, gravitatea în sine a faptei este constatată chiar de decizia luată de CNCD, organismul de specialitate al statului român.

Îndemnul adresat medicilor de a părăsi țara, în ciuda realităților naționale care confirmă un deficit de cadre medicale, aduce atingere dreptului la ocrotirea sănătății statuat de art.34 din Constituție."

Referitor la actele și faptele neconstituționale ale președintelui, "unul de deosebită gravitate îl constituie promulgarea Legii pensiilor trecută prin fraudă în Plenul Camerei Deputaților. Faptul că semnătura președintelui se află pe un act recunoscut ca fiind rezultatul unui furt grosolan de voturi care va intra în istoria neagră a parlamentarismului românesc, reprezintă o încălcare gravă a atribuției constituționale referitoare la promulgarea legilor (art.77 din Constituție)"

Se mai arată că în același sens sunt și "încercările de intimidare a presei, prin includerea acesteia printre vulnerabilitățile ce afectează securitatea națională". Astfel, "evident deranjat de criticile presei la adresa sa și a apropiaților săi, Președintele s-a folosit de calitatea sa de șef al Consiliului Suprem de Apărare al Țării și a inclus presa printre vulnerabilitățile ce amenință securitatea națională, care au fost identificate în Strategia Națională de Apărare a Țării, urmând ca instituțiile statului să fie obligate, în urma adoptării acestui document, să acționeze împotriva organismelor de presă și pentru limitarea libertății de exprimare."

Referitor la susținerile menționate în capitolul II din propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României, Curtea reține că motivele invocate de autorii propunerii privind încălcarea unor drepturi fundamentale, cum sunt dreptul la muncă și dreptul la pensie, nu se pot constitui în elemente ce conduc la atingerea substanței acestor drepturi fundamentale. În acest sens, Curtea constată că măsurile legislative referitoare la diminuarea salariilor și a pensiilor au fost adoptate de către Guvern, prin asumarea răspunderii.

În ceea ce privește declarațiile domnului Traian Băsescu referitoare la comunitatea romă și sancționarea acestuia de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, rămâne ca Parlamentul să decidă, pe baza datelor și a Informațiilor care îi vor fi prezentate cu ocazia dezbaterilor, asupra existenței și gravității acestor fapte.

Cu privire la celelalte declarații ale Președintelui României, Curtea constată că acestea sunt simple afirmații, fără să constituie acte sau fapte care să conducă la încălcări grave ale Constituției. Astfel, manifestările Președintelui la care se referă autorii propunerii de suspendare pot fi caracterizate ca opinii. În acest sens, sunt și considerentele Deciziei nr.53 din 28 Ianuarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.144 din 17 februarie 2005, în care se statuau următoarele: „Curtea constată că opiniile, judecățile de valoare sau afirmațiile titularului unui mandat de demnitate publică - așa cum este Președintele României, autoritate publică unipersonală, ori cum este conducătorul unei autorități publice -, referitoare la alte autorități publice, rămân în cadrul limitelor libertății de exprimare a opiniilor politice, cu îngrădirile prevăzute de art.30 alin.(6) și (7) din Constituție."

3.4.La capitolul III din propunerea de suspendare se susține că "Președintele a încălcat în mod repetat principiul separației puterilor în stat și independența justiției".

În acest sens, se susține că "Președintele Traian Băsescu a demonstrat prin acțiunile sale concrete desfășurate pe parcursul celor 3 ani de exercitare a mandatului că are o viziune arbitrară, total contrară principiului separației și echilibrului puterilor în stat. Contrar rolului de mediator între puterile statului conferit de Constituție, Traian Băsescu a provocat crize în raporturile dintre președinție și principalele autorități publice, încălcându-le și nesocotindu-le competențele, denigrându-le activitatea și știrbindu-le credibilitatea.

Modul direct în care a cerut Guvernului să legifereze practic fără Parlament subminează democrația, prin nesocotirea rolului legislativului, forul democratic de dezbateri constituit prin voința poporului, prin încurajarea procedurii de angajarea răspunderii de către Guvern, procedura care trebuie să fie excepție și nu regulă.

Atacurile fără precedent la adresa justiției, prin care i-a periclitat independența, instigând totodată la nerespectarea legii, se înscriu nu doar într-o zonă de neconstituționalitate, ci intră în sfera penalului. Argumentul aberant al președintelui atunci când vorbește de neaplicarea unei

hotărâri judecătorești în lipsa indicării sursei de finanțare pune în discuție caracterul obligatoriu al unei hotărâri judecătorești, negând totodată rolul de putere în stat a justiției, așa cum este prevăzut de art.21 și art.16 din Constituție. În concepția sa justiția a făcut mai mult rău României decât politicienii sau românii care cerșesc prin Roma sau Paris. Asistăm așadar la un atac fără precedent la adresa justiției și la adresa magistraților, din motive electorale înguste, pentru a ascunde incapacitatea Guvernului pe care l-a numit în funcție la acea dată (Guvernul Boc) de a rezolva problemele concrete ale țării, cum ar fi aderarea României la Spațiul Schengen.

Atacurile președintelui au vizat și Camera Superioară a Parlamentului, Senatul României. Traian Băsescu atacă în mod direct puterea legislativă, reprezentată de Senatul României, încălcând flagrant același principiu al separației și echilibrului puterilor în stat, președintele Traian Băsescu a declarat, la TVR, la momentul respectiv, că reforma sănătății, legea asistenței sociale și legislația legată de justiție trebuie adoptate prin asumarea răspunderii de către Guvern, afirmând că Senatul «s-a compromis de la președinte până la ultimul senator», amânând discuțiile pe aceste subiecte:

«Am discutat cu premierul Boc să le lăsăm prin Parlament, deși erau obligații asumate de statul român acum nu mai am ce să fac decât să concluzionez că nu ne putem pune nădejde în dorința Parlamentului de a moderniza, de a continua procesele de reformă. Și atunci reforma sănătății, legislația legată de justiție, de asistență socială trebuie asumată de Guvern prin asumarea răspunderii.»

«Senatul în ansamblul lui, cu tot cu președinte s-a compromis. Să refuzi să adopți legea cu privire la crearea mecanismului de promovare și selectare a judecătorilor pentru Înalta Curte este descalificant pentru Senat. Nu se pune problema decât a găsirii unui sistem care să scoată cumetriile în procesul de promovare la Înalta Curte, ori Senatul s-a descalificat.»

Declarațiile lui Traian Băsescu referitoare la situația din Senat sunt cu atât mai grave cu cât el nu numai că a dat instrucțiuni legislativului cu privire la actele ce trebuie adoptate, dar chiar și cu privire la forma în care acestea trebuiau să arate, atitudine incompatibilă cu Constituția și cu principiile democratice. Încercarea sa de a determina Senatul să adopte aceste acte normative în forma dorită de el reprezintă o tentativă gravă de golire de conținut a puterii legislative, așa cum este ea prevăzută în Constituție."

De asemenea, se mai arată că Președintele a încălcat grav și repetat independența justiției. "Intervențiile abuzive asupra justiției, încercările de intimidare a magistraților, promovarea unei inițiative legislative de natură să instituie controlul politic asupra carierei magistraților, declarațiile repetate prin care Președintele arăta că este la curent cu acte făcute de procurori în cadrul dosarelor de urmărire penală, asediul politic asupra Consiliului Superior al Magistraturii arată cu toatele declinul statului de drept în România.

De la începutul celui de al doilea mandat al său, Președintele Traian Băsescu a manifestat o ingerință continuă în activitatea și autoritatea judecătorească, de natură să aducă atingere în mod direct independenței justiției și principiului separației puterilor în stat. Încălcarea atribuțiilor Consiliului Superior al Magistraturii reprezintă de asemenea o obișnuință pentru Traian Băsescu. Conform Constituției, Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției."

Se mai susține că "Substituirea rolului CSM reprezintă o abatere gravă de la norma constituțională, dar Traian Băsescu a mers deseori pe acest drum:

«Nu putem să nu dăm toată atenția raportului MCV și deși nu acceptăm adăugarea de condiții, nu putem să nu recunoaștem deficiențele pe care justiția românească încă le are. Mă refer la procedurile lungi de judecată, la procedurile de tergiversare a dosarelor la Înalta Curte (dosare ținute 2-3 ani și amânate și abia după doi ani retrimise la procurori pentru a fi re analizate).»

«Judecătorii își autoîncarcă activitatea, pentru că nu judecă, amână (...) Sigur că ajungi la 100 și ceva de dosare, când practica este să amâni și să nu judeci. Vă rog, inspecția de la CSM, aș fi curios să am un astfel de punct de vedere: Din 100 de dosare cu care intră un judecător, câte sunt amânate de 15 ori, de multe ori batjocorindu-se procedura?»

«Eu înțeleg că procedura este sfântă pentru că ea are misiunea de a garanta drepturile procesuale ale părților, mai ales într-un proces penal (...) Dar, profitându-se de garantarea drepturilor, se amână procese la cererea avocaților pentru o nimica toată. Dacă e strâmbă citația sau dacă semnătura unui procuror e în altă rubrică, nu trimite dosarul înapoi, că nu asta a afectat drepturile procesuale ale învinutului», a explicat președintele la 10 iunie 2011.

Deși conform Constituției României, art.134 alin.(2), *Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește rolul de instanță de judecată, prin secțiile sale, în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și a procurorilor, potrivit procedurii stabilite prin legea sa organică. În aceste situații, ministrul justiției, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nu au drept de vot. Președintele a încercat adeseori să interfereze cu activitatea CSM sau să pună presiune pe această instituție.*

De altfel, Uniunea Națională a Judecătorilor din România (UNJR) a reacționat printr-un comunicat de presă, de natură să atragă atenția asupra efectelor negative pe care aceste derapaje repetate ale Președintelui le pot avea asupra funcționării statului de drept. «Considerăm că este de datoria noastră, ca asociație profesională, să explicăm care este rolul judecătorului în societate, la fel cum este de datoria președinției să se informeze în mod corect și complet înainte de a face afirmații extrem de grave, de natură a afecta încrederea cetățenilor în sistemul de justiție și prin care judecătorii sunt îndemnați să încalce valori fundamentale ale sistemului judiciar.»

Extrem de grave și cu rol vădit de intimidare apar a fi declarațiile din 3 noiembrie 2011 referitoare la judecători:

«Știți că există obiceiul celor care pierd licitații să se ducă în instanță și, de pe locul șase, doamna sau domnul judecător îl scoate câștigător. Vreau să știți reacțiile Comisiei Europene în ultima vreme: "Nu puneți în aplicare aceste hotărâri! Noi nu vă mai finanțăm proiectele în care justiția a stabilit cine este câștigătorul." ieri s-a primit o scrisoare legată de o licitație pe un tronson de autostradă: "Dacă așa v-a spus justiția, finanțați cu bani de la buget, dar nu cu bani europeni." Este a doua astfel de reacție a Comisiei Europene în timp foarte scurt. Deci, și justiția trebuie să înțeleagă că nu se poate substitui la nesfârșit Executivului.»

«Atenție și cu pusul directorilor generali, inspectorilor-șefi de poliție. Așteptăm ca în curând magistrații să spună și pe cine punem la SRI și poate, mâine-poimâine, veți stabili prin hotărâri judecătorești cine este președintele României. Atenție la echilibrul puterilor în stat! Oameni buni, nu puteți fi de toate, și legislativ, și executiv, și justiție.»

«Dacă cum am aplica hotărârile judecătorești de plată salarii, România ar intra într-un uriaș derapaj macroeconomic. Are justiția responsabilitate pentru asta? Este o întrebare retorică. Cuvântul de ordine cred că este, pe de-o parte, echilibrul, pe de altă parte, credibilitatea. Legile, fie că sunt asumate de Executiv sau sunt trecute prin Parlament, după ce au primit și girul Curții Constituționale, sunt legi și pentru judecători și trebuie să le aplice. Dacă am pune în aplicare hotărârile judecătorești, România ar fi acum într-o situație extrem de dificilă. La Ministerul de Finanțe, ultimele cifre erau 9 miliarde de lei - obligații de plată din hotărârile judecătorești. Sigur vor mai veni, pentru că veselia-i mare. Alte procese întârzie câte zece ani, unde știu eu ce interese sunt, iar astea merg șnur. De unde scoate Guvernul 9 miliarde de lei ca să-și arate respectul pentru hotărârile justiției?! Cine afectează bugetul de stat indică sursa. Corect ar fi ca magistrații, când dau hotărâri».

Declarațiile acestea au fost extrem de grave, iar câteva fragmente din răspunsul magistraților pot fi relevante:

«Într-un stat polițienesc, în care se clădesc tot mai multe pârgii prin care justiția să fie controlată, îngenuncheată, în care legile se fac de pe azi pe mâine și se modifică chiar înainte de a intra în vigoare, în care serviciile secrete își măresc bugetul, iar pentru justiție nu se găsește nici măcar mărunțiș, în care reformele există doar în vorbe și prestații televizate, un președinte, într-un ton dictatorial, își poate permite să cheme la ordine judecătorii, să-i înfrunte ostil, amenințător, să-i blameze și să-i terfească în piața publică din postura părintelui națiunii căruia i se recunoaște dreptul de a-și stigmatiza, la stâlpul infamiei, oamenii legii. Aceasta este România. Statul de drept, preceptele democrației, independența justiției sunt persiflate în mod autoritar.

Ce nu amintește președintele este că statul, la rândul lui, este supus legilor, normelor constituționale. Că statul, prin reprezentanții lui, nu poate încălca legea fără să fie sancționat, că hotărârile judecătorești sunt pronunțate în baza legilor pe care se află și semnătura președintelui, că nerespectarea actului de justiție și instigarea la nerespectarea actului de justiție atrag repercusiuni tot prin lege stabilite și ele se pot repercuta inclusiv asupra celor care le-au zămislit.

Statul este unicul debitor care își permite, prin vădit abuz de putere, să stabilească el, deasupra legii fundamentale, condițiile în care să-și satisfacă creditorii, care nu sunt alții decât cetățenii țării.

Judecătorii României nu acceptă nici tonul, nici mesajul dictatorial al președintelui țării, a cărui numire, printre altele, trece prin filtrul Curții Constituționale.»
noiembrie 2011"

Referitor la motivele invocate în capitolul III din propunerea de suspendare, Curtea reține că aceste declarații ale Președintelui României nu au produs efecte juridice, neavând un caracter decizional. De aceea, nu se poate reține că încălcarea prevederilor constituționale referitoare la independența justiției, declarațiile critice formulate nefiind de natura să determine pe magistrați să nu-și îndeplinească atribuțiile constituționale.

Curtea își afirmă dezaprobarea cu privire la formularea de acuzații, etichetări jignitoare și insulte la adresa exponenților autorităților publice în legătură cu activitatea desfășurată de ei, astfel cum s-a exprimat și prin Avizul consultativ nr.1 din 5 aprilie 2007, când, invocând Decizia nr.435/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.576 din 4 iulie 2006, a statuat că "libertatea de exprimare și de critică este indispensabilă democrației constituționale, însă ea trebuie să fie respectuoasă, chiar și atunci când este fermă".

Prin Decizia nr.53/2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.144 din 17 februarie 2005, Curtea a reținut că, potrivit art.1 alin.(4) din Constituție, autoritățile publice sunt organizate potrivit "*principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească*". Astfel, atribuțiile Președintelui României au semnificația unei contraponderi față de puterea legislativă, pentru realizarea echilibrului puterilor în statul de drept, consacrat prin dispozițiile art.1 alin.(3) din Constituție. Aceeași semnificație o are și dreptul Președintelui României de a cere Curții Constituționale soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, conform art.146 lit.e) din Constituție, deoarece acest drept se exercită în condițiile exprimării punctului de vedere asupra posibilelor căi de soluționare a conflictului, implicit asupra temeiniciei sau netemeiniciei atitudinii ori a susținerilor autorităților publice implicate în conflict.

3.5.La capitolul IV din propunerea de suspendare se susține că "Președintele a inițiat un proiect neconstituțional de revizuire a Constituției și a încălcat procedura de revizuire a Constituției prevăzută de legea fundamentală".

În acest sens, arată că "O altă acțiune a lui Traian Băsescu aflată în afara Constituției este decizia de a trimite Parlamentului un proiect de revizuire a Constituției declarat neconstituțional de către Curtea Constituțională. El și-a asumat astfel din nou rolul Guvernului, inversând rolurile prevăzute de Constituție, care stabilește că propunerea privind revizuirea legii fundamentale revine Guvernului". Astfel, potrivit art.150 alin.(1), "*Revizuirea Constituției poate fi inițiată de Președintele României, la propunerea Guvernului, de cel puțin o pătrime din numărul deputaților sau al senatorilor, precum și de cel puțin 500.000 de cetățeni cu drept de vot.*"

Se arată că "proiectul de revizuire a fost trimis de către Președinte către Guvern care l-a restituit Președintelui. Curtea Constituțională a constatat elemente de neconstituționalitate, dar Președintele a decis totuși să trimită proiectul de revizuire către Parlament.

«În ceea ce privește partea a doua a discuțiilor cu coaliția majoritară. Am stabilit ca, în cel mai scurt timp, adică imediat după sosirea la Cotroceni a hotărârii Curții Constituționale, să înaintez Parlamentului, Camerei Deputaților proiectul de revizuire a Constituției, având ca principal obiectiv respectarea votului românilor la referendumul din noiembrie 2009. Este obiectivul la care m-am angajat și pe care îl voi respecta.» 21 iunie 2011.

Procedura pusă în practică de Președinte este în mod evident o încălcare gravă a Constituției, atât în ceea ce privește demararea sa, de la Președinte, și nu de la Guvern, cât și nesocotirea deciziei Curții Constituționale privind conformitatea proiectului cu legea fundamentală, care este obligatorie."

Referitor la aceste susțineri, Curtea observă că, prin Decizia nr.799/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.440 din 23 iunie 2011, a reținut că "prin Adresa nr.1.172 din 9 iunie 2011, Președintele României a înaintat Curții Constituționale proiectul de lege privind revizuirea Constituției României, inițiat la propunerea Guvernului" și a constatat că proiectul de lege pentru revizuirea Constituției a fost inițiat cu respectarea prevederilor art.150 alin.(1) din Constituție, potrivit căruia revizuirea poate fi inițiată de Președintele României, la propunerea Guvernului.

Faptul că unele prevederi din proiectul de lege pentru revizuirea Constituției au fost constatate ca fiind neconstituționale, deoarece aveau ca efect suprimarea unor drepturi fundamentale, nu poate conduce la concluzia că Președintele României ar fi încălcat prevederile Legii fundamentale.

3.6. La capitolul V din propunerea de suspendare, se susține că "Președintele a instigat la nerespectarea deciziilor Curții Constituționale și a făcut presiuni directe asupra judecătorilor Curții, făcându-le «vizite» înaintea unor decizii importante."

În acest sens, arată că "Președintele Traian Băsescu a încălcat grav prevederile constituționale, când a declarat public, în data de 16 noiembrie 2011, ca regimul personal instaurat de domnia sa nu intenționează să respecte deciziile Curții Constituționale.

Anunțul public făcut de parlamentarii PNL și PSD că se vor adresa Curții Constituționale, reclamând decizia conform căreia Guvernul va îngheța pensiile și salariile bugetare pe parcursul anului 2012, a fost urmat de o vizită surpriză la Curtea Constituțională a Președintelui Traian Băsescu, într-o evidentă încercare de a pune presiune pe judecătorii Curții. La puțin timp, într-o intervenție radiofonică la postul public, Traian Băsescu declara cu vădita lipsă de respect față de autoritatea Curții și față de Constituție că nicio altă decizie a CCR nu va schimba radical hotărârea Coaliției de a menține înghețarea salariilor și pensiilor, pe parcursul anului 2012.

«Indiferent care este rezultatul la Curtea Constituțională (al contestării deciziei de înghețare a pensiilor și salariilor la stat în 2012-n. red), bani nu există. Dacă ar exista, s-ar plăti. Putem trăi împrumutând bani pentru Guvern - dar ar fi ușor să facem pe generoșii, condamnăm țara pentru anul viitor. Am mai trăit experiența asta în 2007 și 2008». 16 noiembrie 2011

Astfel de fapte și declarații reprezintă, fără echivoc, sfidarea și încălcarea gravă a prevederilor constituționale care statuează clar și de necontestat supremația deciziilor Curții Constituționale. Art.147: *«Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept»;* Art.1 alin.(5): *«În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.»*

Declarațiile Președintelui denotă încă un aspect de natură să determine gravitatea faptei de încălcare a Constituției. Rolul esențial al Președintelui României este acela de a veghea la respectarea Constituției și la buna funcționare a instituțiilor statului. Or, prin declarațiile sale, acesta nu doar că nu respectă prevederile constituționale, dar îndeamnă public la nerespectarea acestora, fapt de o gravitate sporită. De altfel, acest ultim atac la adresa Curții se încadrează într-o serie de declarații ale domniei sale de natură să ducă în derizoriu Curtea Constituțională, acestea culminând cu afirmația conform căreia «CCR acționează ca o instituție penibilă. Și acum regret enorm creșterea TVA».

De asemenea, Președintele l-a numit la Curtea Constituțională pe domnul Petre Lăzăroiu, pentru un al doilea mandat, cu încălcarea prevederilor art.142 alin.(2) din Constituție, care prevede că mandatul membrilor Curții nu poate fi reînnoit."

Referitor la aceste susțineri, Curtea constată că aceste declarații ale Președintelui României nu au fost de natură a aduce atingere independenței judecătorilor constituționali.

Cât privește numirea domnului Petre Lăzăroiu ca judecător la Curtea Constituțională cu înfrângerea art.142 alin.(2) din Constituție, Curtea reține că, potrivit art.68 alin.(2) și (3) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, "(2) În cazul în care mandatul a încetat înainte de expirarea duratei pentru care judecătorul a fost numit, iar perioada rămasă depășește 6 luni, președintele va sesiza autoritatea publică prevăzută la alin.(1), în termen de cel mult 3 zile de la data încetării mandatului, în vederea numirii unui nou judecător. Mandatul judecătorului astfel numit încetează la expirarea duratei mandatului pe care l-a avut judecătorul înlocuit.

(3)În cazul în care perioada pentru care a fost numit noul judecător, potrivit alin.(2), este mai mică de 3 ani, acesta va putea fi numit, la reînnoirea Curții Constituționale, pentru un mandat complet de 9 ani."

De altfel, și cele două Camere ale Parlamentului au aplicat dispozițiile de lege sus-citate.

3.7.La capitolul VI din propunerea de suspendare, se susține că "Președintele a încălcat sistematic principiul neapartenenței politice a persoanei care ocupă funcția prezidențială și a abandonat rolul constituțional de mediator în stat și în societate."

În acest sens, se arată că "Președintele a săvârșit acțiuni politice concrete care îl transformă în liderul de fapt al Partidului Democrat Liberal.

Președintele Traian Băsescu i s-a substituit lui Emil Boc nu doar ca prim-ministru, ci și ca președinte al Partidului Democrat Liberal. El a luat parte în mod frecvent la reuniunile acestui partid politic, a discutat cu reprezentanții săi liniile directoare ale politicii economice, sociale etc. În aceste condiții, nici nu poate fi vorba despre imparțialitatea și neutralitatea cerute de la un adevărat Președinte (art.84) care ar trebui să se reflecte în modul în care relaționează cu toate forțele politice. Art.84 alin.(1) prevede că *«În timpul mandatului, Președintele României nu poate fi membru al unui partid și nu poate îndeplini nicio altă funcție publică sau privată.»*

Atitudinea sa este una de flagrant partizanat politic prin participarea activă în viața internă a Partidului Democrat - Liberal.

Președintele a acționat în numeroase situații în mod explicit și direct ca lider al PDL. De exemplu, în ziua de 4 martie 2011, el a participat la întâlnirea la vârf a Partidului Popular European (PPE), la Helsinki. Șeful formal al PDL, Emil Boc, nu a fost invitat. Mai mult, pentru deplasarea Președintelui în Finlanda s-au folosit resursele financiare și materiale ale statului român, deși reuniunea PPE era, în mod evident, una de partid. Acest aspect a fost recunoscut de purtătorul de cuvânt al Administrației Prezidențiale, care a susținut următoarele: «Deplasarea a fost plătită din banii alocați prin bugetul de stat Administrației Prezidențiale întrucât a fost o deplasare în interes național, și nu una în interes privat.» Această argumentație amintește de epoca Partidului stat anterioară anului 1989, când ideologia oficială a epocii prevedea faptul că interesele unui anumit partid politic sunt aceleași cu interesul național.

De altfel, pe întreg parcursul mandatului, Traian Băsescu a avut o atitudine de respingere a dialogului real cu partidele politice, cu excepția propriului său partid, PDL, pe care îl laudă, îl susține și îl conduce în mod autoritar. Traian Băsescu acționează pe scena politică a țării ca fiind președintele de facto al PDL, încălcând astfel flagrant prevederile art.80 respectiv art.84 din Constituție:

- Art.80. - «(1) Președintele României reprezintă statul român și este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării.

(2)Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, Președintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.»

Domnul Băsescu a participat în mod constant la diferite reuniuni cu membrii acestui partid și a participat în mod activ la procesul decizional. Comportamentul său a fost în mod evident acela al unui șef de partid, nicidecum al unui președinte de țară imparțial. Mai mult, Președintele a participat chiar și la școala de vară a Organizației de tineret a PDL. În fapt, în decursul ultimului mandat, Traian Băsescu a avut cel puțin 20 de întâlniri cu lideri marcanți ai PDL, în afara cadrului de consultări cu partidele parlamentare. Nicio astfel de întâlnire nu a avut loc cu vreunul din partidele aflate la acel moment în opoziție. Atacurile repetate, jignirile și denigrările aduse liderilor celorlalte culminând cu amenințările recente la adresa președinților partidelor parlamentare, denota lipsa de neutralitate vădită a Președintelui României și reprezintă o sfidare vădită a prevederilor art.8, art.80 alin.(2), art.82 alin.(2) și art.84 alin.(1) din Constituție."

De asemenea, autorii propunerii de suspendare critică faptul că Președintele a învrăjbit diferite categorii sociale. În acest sens, arată că "Ignorând cu cinism prevederile constituționale cuprinse în art.80 referitoare la rolul președintelui, Traian Băsescu a făcut o practică din instigare a unor categorii sociale împotriva altora, încercând să dividă societatea pentru a putea să acumuleze cât mai multă putere politică. În acest sens președintele a făcut nenumărate declarații publice prin care încerca să determine ura tinerilor împotriva pensionarilor, a salariaților din sectorul privat față de cei de la stat, a pacienților împotriva medicilor, a părinților împotriva profesorilor etc.

«Și, ca să fiu plastic - este o imagine care îmi vine în minte acum: statul arată așa, ca un om foarte gras care s-a cățărât în spatele unuia foarte slab și subțirel. Și asta e economia românească. Iar cheltuielile uriașe ale statului s-au transferat pe cei trei milioane care lucrează în servicii și în industria românească.»

6 mai 2010

«Și vreau să mai fac o mențiune de ce nu suntem pregătiți să dăm satisfacție celor care nu și-au făcut din cariera militară o carieră completă, dar au știut să întindă mâna la banii statului să ia câte un miliard de lei la trecerea în rezervă.»

23 ianuarie 2011

Este evident faptul că acest gen de intervenții publice încalcă rolul Președintelui prevăzut de Constituție, acela de mediere între stat și societate."

În legătură cu aceste susțineri, Curtea reține că faptele concrete menționate mai sus, imputate Președintelui, îmbracă forma unor conflicte cu ceilalți participanți la viața politică.

Cât privește declarațiile sus-menționate ale domnului Traian Băsescu, Curtea reține că acestea pot fi caracterizate ca opinii politice, pentru care Președintele României rămâne responsabil, din punct de vedere politic și moral, la fața electoratului și a societății civile.

Referitor la rolul Președintelui României, prevăzut de art.80 din Constituție, Curtea constată că domnul Traian Băsescu nu și-a exercitat cu maximă eficiență și exigență funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.

3.8.La capitolul VII din propunerea de suspendare, se susține că "Președintele a încălcat în mod grav prevederile Constituției și principiul fundamental al democrației reprezentative, atunci când declară că nu va numi un prim-ministru din partea USL, chiar dacă această formațiune politică va obține majoritatea absolută în Parlament."

Se arată că "similar declarațiilor referitoare la nerespectarea deciziilor Curții Constituționale, Președintele a făcut și declarații referitoare la faptul că nu va respecta viitoarele decizii ale electoratului:

«Eu nu mă joc de-a Constituția. Ea trebuie citită corect, iar (articolul - n.r.) 103 se referă la partide, nu la alianțe. Alianțele sunt variabile. (Opoziția - n.r.) să citească articolul acesta, să înțeleagă bine ce s-a întâmplat la aceste alegeri (parțiale - n.r.) și să decidă în consecință. Dacă în interiorul USL este un partid care are 51 la sută din membrii Parlamentului, nu voi mai chema pe nimeni altcineva (la negocieri - n.r.) decât pe acel partid.»

22 august 2011"

Cu privire la aceste susțineri, Curtea constată că sunt nerelevante, în situația în care primul-ministru al României este președintele Uniunii Social Democrată, desemnat de Președintele României.

Deliberarea a avut loc la data de 6 iulie 2012, cu participarea președintelui Curții Constituționale, Augustin Zegrean, și a judecătorilor Aspazia Cojocaru, Acsinte Gaspar, Mircea Ștefan Minea, Iulia Antoanella Motoc, Ion Predescu, Puskás Valentin Zoltán.

Avizul consultativ se comunică președinților celor două Camere ale Parlamentului, Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

Judecători,

AUGUSTIN ZEGREAN

Aspazia Cojocaru

Acsinte Gaspar

Mircea Ștefan Minea

Iulia Antoanella Motoc

Ion Predescu

Puskás Valentin Zoltán

Magistrat-asistent-șef,

Doina Suliman

Magistrat-asistent,

Ioana Marilena Chiorean